

Stefan George

Neděle v mém kraji

I.

Odbočujeme se silnice a dáváme se polní cestou. Je to jeden z posledních zářijových dnů, kterému jsme vděční, jestliže odchází bez deště. Jdeme po samém kraji mlýnského potoka až k místu, kde přijímá vodu z řeky. Byla tam kdysi zřízena hráz, z níž jsou teď trosky. Skláním se nad keř s modrými hvězdovitými květy, zatímco z dálky mi kyne postava všechna v černém.

Ubíráme se vesnicí, jejíž obílené zdi mlčí jako hroby. Dolů k břehu příčnou ulicí, která je čistá a zcela opuštěná. Člun nás převáží přes málo širokou řeku a ocitáme se na rozlehlých lukách. Za povodně prý jsou úplně pod vodou, jak ukazují hluboko vyhlodané rokle. Sbíráme karmínově červené květy, kterým se tam říká peřinky.

Vstupujeme opět na širokou cestu s kolejami, která vede k osadě. Po pravici se táhne dlouhá topolová alej, a pozoruji, že topoly jsou vážné stromy... Má průvodkyně se na ně dívá s úsměvem. Pak potkáváme děti, které mají radost z falešných tónů svých nástrojů, a stále zřetelněji je slyšet otřelé písně kolovrátků... v osadě musí být slavnost.

II.

Dále a dále, zcela samotni po široké jílovité silnici; namáhavě přes kamení a brázdy ven do nehostinné noci, jejíž šedé páry tíží shora a obklopují ze všech stran vlhkým, tísnivým vanutím. Nikde člověka, nikde hlasu, nikde světla. Lze sotva rozeznat kostry stromů tam u příkopů; a stále táž olovená šedá hranice jako cíl a stále ve stejné vzdálenosti. Tam u příkopu se míhají dvě postavy: zdá se, že jedna z nich je pes a druhá dítě s cínovým džbánem.

Na stezkách mrtvé zahrady mnoho čilých rukou: odklízují se příliš bujné úponkovité rostliny; místo zvadlých zmrzlých květin se sázejí nové a přinášejí čerstvý štěrk a větve z umělých imortelek. Oni z nás, kteří odešli nedávno, jsou obdařováni nejhojněji. Bledý svit posledních říjnových hodin na červeném a žlutavém pískovci, na mramorových postavách a pomníku, který mě vždycky tolik dojíhá: ona velká, černá kotva – znamení pochybné naděje.

Na pahorcích začal tát sníh. Řeka a rozmoklá, tichá cesta splývají v jediné zlaté a stříbrné ploše a náhle se zase stávají hnědou a šedou skutečností, vždycky podle postavení slunce před mraky nebo za nimi – často v malé chvíli několikeré střídání. Duše se oddává se značným pocitem blaha tomuto mihotání a plápolání nedělních žalů.

III.

Jsou čtyři nedělní silnice v mém kraji: silnice bledých vzpomínek, silnice znovu začatého skutku, silnice neodvratných zoufalství a silnice možného štěstí.

IV.

Starodávná jsi vesnice, kde žili naši předkové a kde jsou pohřbeni v řadě u hřbitovní zdi porostlé břechťanem. Na ulicích s čedičovou dlažbou pozdravují mě nějací lidé, kterých jsem nikdy předtím neviděl, a na cestě ke kostelu mě potkává stařena, která mě poznává s radostí prapředka a vyptává se mne. Temně se mi opět vynořuje: dřevěná brána s okrouhlým obloukem, vyřezávané hlavy podél stoupajících schodků a nemódní nábytek, který na nás působí jako pradávna poctivá pohostinnost obyvatelů. Byl bych se také rád zeptal na starého strýce: nevěděl jsem však opravdu, zda již nezemřel.

Chtěli mi ukázat zděděnou rodinnou věc, která tam již stála mnoho let: sádrovou bustu krásného, tichého, chytrého dítěte, které musilo předčasně zemřít... ukázali mi ji ve studeném, dlouhém sále s pěti okny, se starofranckým zlacením, s bílou prkennou podlahou, s otřelým sametem a olejovými malbami k nepoznání zatemněnými. Otevřeli všechny okenice, abychom ji mohli dobře pozorovat. Stála tam v skleněné schránce na starém prádelníku s vysokým, trochu klenutým čelem – vypadajíc mnohem starší, protože byla zhotovena podle posmrtné masky – se zadní části hlavičky silně vystouplou a majíc kolem úst již náznak vrásky, které se později říká vráska bolesti.

Souhlasné ticho luk, vod a modré dálky je jen občas přerušováno třepotáním vlajky nebo slavnostním zvukem okolních samot. V dlouhých přestávkách křičí krocani na poplužním statku. Děti stojí uprostřed mělké řeky a chytají ryby; jiné se houpou mezi vrbovím a dále nahoře u převozu se kolébá prázdný člun. Bylo by možno v této pokojné a čisté krajině znovu nalézt svou duši?

Stefan George, básník a teoretik „skrytého Německa“, nar. 12. července 1868 v Porýní, na „germánsko-keltském rozhraní“, v Büdesheimu (dnes městská čtvrť v Bingen am Rhein); zem. 4. prosince 1933 na klinice v Minusio ve Švýcarsku, poblíž Locarna.

Původně vyšlo v Stefan George: *Básně v próze* (VB, soukromý tisk, Pardubice, Anna a Vlastimil Vokolkovi 1936) - přel. Jan Zahradníček.